

# Tillatelse

for

## Glommens og Lågens Brukseierforening

til å gjennomføre en regulering av Storsjøen i Rendalen.

(Fastsatt ved Ministerpresidentens beslutning 11 februar 1943.)

Ved Ministerpresidentens beslutning 11 februar 1943 er det bestemt:

- «1. I henhold til lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 tillates det Glommens og Lågens Brukseierforening å gjennomføre en regulering av Storsjøen i Rendalen i det vesentlige overensstemmende med søknad 17 juni 1941 og dermed framlagt plan.
2. Tillatelsen gis på de betingelser som Arbeidsdepartementet har foreslått i sin innstilling av 11 februar 1943.
3. Det fastsettes manøvreringsreglement ~~for reguleringer~~ for reguleringen i samsvar med det utkast som er tatt inn i nevnte innstilling som gjeldende inntil videre.»

## BETINGELSER

for tillatelse for Glommens og Laagens Brukseierforening til å gjennomføre en regulering av Storsjøen i Rendalen.

(Fastsatt ved Ministerpresidentens beslutning 11 februar 1943.)

### 1.

Reguleringskonsesjon gis for et tidsrom av 50 år regnet fra konsesjonens datum. Dersom vassfall tilhørende norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller de private vassfallseieres andel i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

### 2.

I det 35 år etter at konsesjonen er gitt, skal staten kunde innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten seg ikke herav skal den i det 10 år deretter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forvegen. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hva de bevislig har kostet ved ervervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvor vidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

### 3.

For den øking av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vassfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0.50 pr. naturhesterkraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som departementet bestemmer, kr. 2.00 pr. naturhesterkraft.

Økingen av vannkraften beregnes på grunnlag av den øking av vassdragets lågvassføring som reguleringen antas å ville medføre ut over den vassføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne øking forutsettes det at magasinet utnyttes på en sånn måte at vassføringen i lågvassperioden blir så jevn som mulig. Hva der i hvert enkelt tilfelle skal anses som den ved reguleringen innvunne øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

### 4.

For den i punkt 3 omhandlede øking av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1.00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhesterkraft. Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 % rente.

5.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende departement.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av departementet.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristene uten tillatelse meddelt av departementet måtte oversittes, erlegges konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100.00.

7.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer som har norsk inføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate unntagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inn- til kr. 50.00 — femti kroner — for hver person.

8.

Konsesjonæren skal ved bygging og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fås like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig akt-somhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — prosent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte forskjell — 10 prosent — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 % av den utenlandske varepris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler når særegene hensyn gjør det påkrevd. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 prosent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

10.

Arbeidere må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid, eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøy og andre arbeidsmaterialer). Verktøy og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hva de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbu for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øyemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne oppnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øyemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å oppsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt oppsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som Arbeidsdepartementet bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veger og bruer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for så vidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulemper for anlegget.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av departementet å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanleggets ansatte arbeidere og deres familier.

15.

Innen reguleringen tas i bruk, skal det til fremme av fisket i Storsjøen og Rena opprettes en fond, hvis størrelse fastsettes til kr. 40 000.00.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger om omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Vannslippingen skal skje etter et reglement som departementet på forhånd utferdiger.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for almene interesser, kan departementet uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendig.

En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

For så vidt vannet slippes i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr. 1 000.00 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse

18.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige inter-

esse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte demmehøgde og den tillatte lågeste tapingsgrense betegnes ved et fast og tydelig standsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Oppmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegget finne seg i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vassfalls- og brukseiere som benytter seg av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etter hvert som utbyggingen skjer, inntil 10 % av den for hvert vassfall innvunne øking av kraften (beregnet som angitt i post 4). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 % av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede prosent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med departementets samtykke, etter hvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vassfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft, så vidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hva enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 prosent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 prosent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vassfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av

kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Den fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraften uttas.

Unnlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller louckout hindrer leveringen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1.00 pr. dag for hver kW som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft

21.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 25 000.00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

22.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vassfalls- eller brukseier som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

23.

Reguleringsanleggets eier underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende departement til kontroll med overholdelsen av de oppstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

24.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten eller innløses av denne.

25.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Vedkommende regjeringsdepartement kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 12 års varsel.  
Oppsigelse kan ikke senere forlanges avgitt.

# MANØVRERINGSREGLEMENT

for regulering av Storsjøen i Rendalen.

(Fastsatt ved Ministerpresidentens beslutning 11 februar 1943.)

1  
Øvre reguleringsgrense - H.R.V. - er kote 251.64  
Nedre ——— - L.R.V. - » » 248.00

Reguleringshøyde 3.64 m.

Høydene referer seg til Storsjøens vannstandsmerke, som har sitt 0-punkt på kote 249 538 m. o. h. Vannstandsmerkets kontrollmerke i fjøsmuren på Nordre Løsset har høyden 258.801 m. o. h.

2  
Det skal ved manøvreringen has for øye at vassdragets tidligere flomvassføring og flomvannstander i Storsjøen ikke forøkes. Vassdragets naturlige lågvassføring må ikke forminske.

3.  
Der avgis nødvendig vann til den alminnelige fløtning overensstemmende med hva der måtte bli bestemt ved overenskomst eller i medhold av reguleringslovens § 19.

4.  
I løpet av lavvannsperioden om vinteren skal Storsjøen nedtappes således at vannstanden før flomstigning om våren kommer ned mot L.R.V. Etter flomstigning om våren eller senest fra 10 april tappes minst 5 sm<sup>3</sup> så lenge fløtningen

ikke er avsluttet. Fra det tidspunkt da denne er ferdig ved utløpet av Søndre Rena i Glomma, og inntil 1 september skal vannstanden ikke kunstig holdes høyere enn 0.5 m under H.R.V. Når forholdene for øvrig ikke gjør større tapping nødvendig skal der ut over sommeren og høsten tappes minst 7 sm<sup>3</sup>.

Tapping fra magasinet foregår for øvrig etter behovet for de kraftverker som deltar i reguleringen. Tappingen kan avpasses etter samtidig pågående tapping fra Osen. Dog må det påses at isforholdene i vassdraget om mulig ikke forværres.

5.  
Til å utføre manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av Arbeidsdepartementet. Generaldirektøren for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokteren skal bo. Han skal ha telefon til sin bolig.

6.  
Damvokteren skal føre protokoll over manøvreringen. Han skal avlese og notere vannstander samt observere og notere nedbørhøyder, temperatur m. v. Avskrift av protokollen skal for hver måned sendes til Generaldirektøren for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.



